

**Y Fantais
Gymraeg i
Undebau**

**The Welsh
Advantage for
Unions**

Cymorth TUC Cymru i undebau yng Nghymru wrth ddefnyddio'r Gymraeg

O FEWN EICH UNDEB

P'un ai ydych yn dechrau eich siwrnai o gynnig gwasanaethau Cymraeg neu wedi gwneud twf yn barod, mae TUC Cymru yma i'ch helpu. Defnyddiwn y profiad a gawsom wrth ddatblygu:

- ein Polisi Iaith Gymraeg ein hunain
- ennill cydnabyddiaeth y [Cynnig Cymraeg](#) gan Comisiynydd y Gymraeg
- yn ogystal â phrofiadau undebau eraill

i'ch tywys ar eich siwrne. Gallwch ddod o hyd i fwy o wybodaeth am y [Cynnig Cymraeg yma](#).

Wales TUC support for unions in Wales using Welsh

WITHIN YOUR UNION

Whether you are beginning the journey of offering Welsh language services or have already made progress, Wales TUC is here to help you. We will use the experience we have gained in developing:

- our own Welsh language policy
- gaining the recognition of the Welsh Language Commissioner's [Cynnig Cymraeg](#) (The Welsh Offer)
- as well as the experiences of other unions

to guide you on your journey. You can find out more information on the [Cynnig Cymraeg](#) [here](#).

Cynnig
Cymraeg

Cymraeg

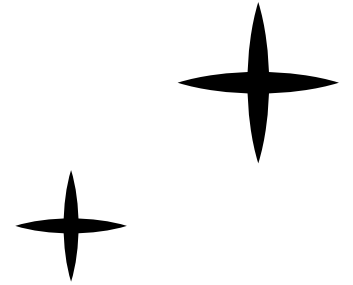
DW I'N DYSGU CYMRAEG

Y Gymraeg mewn gweithleoedd

O ganlyniad i **Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011** mae'r **Gymraeg yn iaith swyddogol yng Nghymru** ac mae gan bawb:

- rhyddid i ddefnyddio'r Gymraeg
- hawl i siarad a defnyddio'r Gymraeg gydag eraill yng Nghymru yn ddirwystr, heb ymyrraeth na dioddef anfantais – gan gynnwys ym mhob gweithle a phob sector

Mewn sefydliadau sydd o dan ddyletswyddau Safonau'r Gymraeg mae gan weithwyr hawliau penodol mewn gweithleoedd.

Cymraeg

DW I'N DYSGU CYMRAEG

Welsh in workplaces

The **Welsh Language (Wales) Measure 2011** made provision about the official status of the **Welsh language in Wales** and gave everyone:

- the freedom to use Welsh and
- the right to speak and use Welsh with others in Wales without prevention, interference nor suffering any disadvantage – including in every workplace and every sector

In organisations whose duties come under the Welsh Language Standards you have specific rights in your workplace – find out more below.

Mae hawliau defnyddio'r Gymraeg mewn gweithleoedd yn fater i Undebau

Mae cefnogi **hawliau defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle** yn rhan allweddol o gredau undebau mewn gwaith teg, cydraddoldeb a chyfiawnder cymdeithasol ac fel undebwyr rydym yn hyrwyddo a diogelu cynhwysiant cymdeithasol yn nhermau'r iaith Gymraeg:

- Mae undebau yn hyrwyddo a diogelu rhyddid ac hawliau gweithwyr i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle
- Mae undebau yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru a chyflogwyr mewn partneriaeth gymdeithasol yn unol â'r **Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023**. Mae **dyletswydd statudol** ar gyrff cyhoeddus penodol i geisio consensws neu gyfaddawd gyda'g undebau llafur cydnabyddedig neu (pan nad oes undeb llafur cydnabyddedig) gynrychiolwyr eraill eu staff, wrth bennu eu hamcanion llesiant a chyflawni'r amcanion hynny
- Mae **Cymru sy'n meddu ar ddiwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu** yn un o amcanion llesiant **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015**. Ond mae iaith Gymraeg sy'n ffynnu ym mynd law yn llaw gyda mynediad i swyddi lleol, cartrefi, addysg a gwasanaethau.

Defnyddiwch eich
Cymraeg pan welwch
yr arwydd hwn

Use your Welsh
whenever you
see this sign

Cymraeg

Am ragor o fanylion neu i archebu nwyddau
ewch i comisiynyddygymraeg.org
For further details or to order items
visit welshlanguagecommissioner.org

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Rights to Use Welsh at Work is a matter for Unions

Supporting **Welsh language rights in the workplace** is a key part of unions' beliefs in fair work, equality and social justice and as trade unionists we promote equality and diversity and want to ensure social inclusion in terms of the Welsh language:

- Unions promote and protect workers' freedom and rights to use Welsh in the workplace
- Unions work with the Welsh Government and employers in social partnership and in accordance with the **Social Partnership and Public Procurement (Wales) Act 2023**. A **statutory duty** is placed on certain public bodies to seek consensus or compromise with their recognised trade unions (or where there is no recognised trade union) other representatives of their staff, when setting their well-being objectives and delivering on those objectives
- A **Wales of vibrant culture and thriving Welsh language** is one of the well-being goals in the **Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015**. But a thriving Welsh language goes hand in hand with access to local jobs, homes, education and services.

Defnyddiwch eich
Cymraeg pan welwch
yr arwydd hwn

Use your Welsh
whenever you
see this sign

Cymraeg

Am ragor o fanylion neu i archebu nwyddau
ewch i comisiynyddygymraeg.org
For further details or to order items
visit welshlanguagecommissioner.org

 Comisiynydd y
Cymraeg
Welsh Language
Commissioner

Felly mae hyrwyddo a diogelu rhyddid a hawliau gweithwyr i ddefnyddio a dysgu'r Gymraeg yn y gweithle yn golygu gall gweithwyr aros mewn swyddi lleol ac mae cymunedau Cymraeg yn cael eu diogelu hefyd.

And so promoting and protecting the rights of workers to use and learn Welsh in the workplace means workers can stay in local jobs and Welsh communities are protected too.

Ydy chi fel undeb yn barod i gymryd y cam nesaf ar eich taith iaith Gymraeg? Dyma beth allwch wneud nesaf:

1. Dechreuwch eich taith iaith Gymraeg

A ydych chi'n adnabod eich aelodau sy'n siaradwyr Cymraeg neu'n ddysgwyr?

Ydych chi'n gwybod pa wasanaethau yn y Gymraeg sydd eisiau ac angen ar eich aelodau?

A ydych yn cyfathrebu a chynnig gwasanaethau yn Gymraeg?

Ydych yn gyfarwydd gyda Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011?

Beth am ddechrau trafodaeth – cysylltwch gyda Mandy James ar MJames@tuc.org.uk i drafod eich syniadau ar gyfer datblygu eich gwasanaethau cyfrwng Cymraeg.

Are you as a union ready to take the next step on your Welsh language journey? Here's what you can do next:

1. Begin your Welsh language journey

Do you know which of your members are Welsh speakers or learners?

Do you know what Welsh language services your members want and need?

Do you communicate and provide services in Welsh?

Are you familiar with the Welsh Language (Wales) Measure 2011?

Let's start a conversation – contact Mandy James on MJames@tuc.org.uk to discuss your ideas for developing your Welsh language services.

2. Ymunwch â Fforwm y Gymraeg TUC Cymru

Gwnewch yn siŵr bod eich undeb yn cyfranogi mewn trafodaethau ar yr iaith Gymraeg a byd gwaith.

Am fwy o wybodaeth, ewch i [Fforwm y Gymraeg](#) a chofrestrwch eich diddordeb mewn ymuno [fan hyn](#).

2. Join the Wales TUC Fforwm y Gymraeg

Make sure your union is involved in discussions on the Welsh language and the world of work.

For more information, go to [Fforwm y Gymraeg](#) and register your interest to join [here](#).

3. Gofynnwch am hyfforddiant ar hawliau'r Gymraeg yn y gweithle er mwyn paratoi ar gyfer ymgyrchu

Defnyddiwch ein [taflen](#) a'n tudalen gwe ar **Eich hawl i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle** i hysbysu eich aelodau am eu hawliau. Gofynnwch i ni am hyfforddiant ar hyn ar gyfer eich Cynrychiolwyr a'ch staff. Gallwn hefyd eich cefnogi i ddechrau ymgyrchoedd a defnyddio eich hawliau Cymraeg fel dyfais i drefnu.

3. Ask us about training on Welsh language rights in the workplace to help prepare for campaigning

Use our **Welsh Language Rights in the Workplace [leaflet](#)** and web page to inform your members about their rights. Ask us about training on this for your Reps and staff. We can also support you with starting campaigns and using Welsh language rights as an organising tool.

4. Cefnogwch ddysgu Cymraeg yn y gweithle

Anogwch a galluogwch eich staff i ddysgu Cymraeg ac i uwchsgilio fel eu bod yn gallu cyfathrebu a chefnogi gweithwyr sy'n siaradwyr Cymraeg ac yn ddysgwyr mewn gweithleoedd ar draws Cymru.

Gwelwch www.dysgucymraeg.cymru am fwy o wybodaeth, gan gynnwys modiwlau 'Iaith Gwaith'.

A chefnogwch eich aelodau i ddysgu drwy eich prosiectau Cronfa Ddysgu Undebau Cymru (WULF).

4. Support learning Welsh at work

Encourage and enable your staff to learn Welsh and upskill so that they can communicate and support Welsh speaking workers and learners in workplaces across Wales.

See www.learnwelsh.cymru for information, including 'Work Welsh' modules.

And support members to learn through your WULF projects.

5. Paratowch ar gyfer cynrychioli

Oes gennych Gynrychiolwyr a Swyddogion sy'n siarad Cymraeg ac sy'n gallu cynrychioli gweithwyr mewn cyfarfodydd disgyblaethol a thriwlysoedd?

Ydy eich Cynrychiolwyr a'ch Swyddogion yn barod i drafod mwy o gyfleoedd i weithwyr siarad a defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle – yn unol â'r Safonau mae cyrff cyhoeddus a enwir ym Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn gorfod cydymffurfio â hwy?

Ydych yn barod i gytuno ar gyfleoedd i weithwyr ddysgu Cymraeg yn y gweithle?

Os gwaherddir gweithwyr rhag siarad Cymraeg a ydych yn gwybod sut i'w cefnogi?

5. Get ready to represent

Do you have Welsh speaking Reps and Officers who are able to represent workers at disciplinarys or employment tribunals?

Are your Reps and Officers ready to discuss increasing opportunities for workers to speak and use Welsh in the workplace – in line with the Standards that public sector organisations named in the Welsh Language (Wales) Measure (2011) must comply with?

Are you ready to agree opportunities for workers to learn Welsh in the workplace?

If workers are stopped from speaking Welsh do you know how you can support them?

6. Gofynnwch am gefnogaeth

Cysylltwch â Mandy James, Swyddog Cyfathrebu Dwyieithog TUC Cymru ar mjames@tuc.org.uk

Ymunwch â [chylchlythyr TUC Cymru](#) a dewch i'n digwyddiadau i dderbyn diweddariadau ar ein gwaith ar yr iaith Gymraeg.

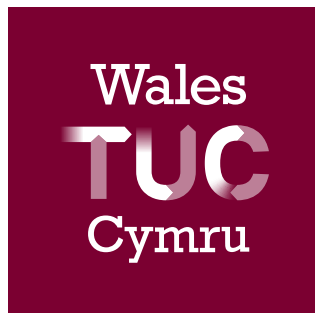

6. Get support

Contact Mandy James, Bilingual Communications Officer, Wales TUC on mjames@tuc.org.uk

Join the [Wales TUC newsletter](#) and attend our events to receive updates on our work on the Welsh language.

© TUC Cymru 2024

 02920 34 7010

 www.tuc.org.uk/wales

 TUC Cymru
1 Heol y Gadeirlan, Caerdydd, CF11 9SD
1 Cathedral Road, Cardiff CF11 9SD

